

การประชุมใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก ครั้งที่ 2
ระหว่างวันที่ 16-18 มกราคม 2554
ณ เมืองริโอ เดอ จาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล

สืบเนื่องจากผลของการประชุมใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 22 – 24 มกราคม 2552 ณ เมืองเคปทาวน์ สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ที่ประชุมได้เห็นชอบให้ศาลสูงสุดแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมใหญ่ต่อไป ซึ่งในปี 2554 นี้ ศาลสูงสุดแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลและคณะกรรมการเวนิซ ได้กำหนดให้จัดการประชุมใหญ่ขึ้น ในระหว่างวันที่ 16 – 18 มกราคม 2554 ณ เมืองริโอ เดอ จาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล โดยมีหัวข้อการประชุมคือ “หลักการแบ่งแยกอำนาจและความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอื่นที่มีสถานะเทียบเท่า”

ในการประชุมในครั้งนี้ ผู้แทนจากศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นำโดยนายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย นายจรูญ อินทจาร นายเฉลิมพล เอกอรุ นายนุรักษ์ มาประณีต นายสุพจน์ ไข่มุกด์ และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี พร้อมทั้งผู้แทนจากศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรที่มีสถานะเทียบเท่าในการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้เข้าร่วมประชุม เป็นจำนวนทั้งสิ้น 88 องค์กร ซึ่งในการประชุมดังกล่าวประกอบด้วย

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อยของกลุ่มสมาคมศาลรัฐธรรมนูญเอเชียและสถาบันที่มีสถานะเทียบเท่า โดยมีหัวข้อการประชุม “ร่างธรรมนูญการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก” โดยมี Mr Kang-Kook Lee ประธานศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี เป็นประธานการประชุม ซึ่งที่ประชุมได้เห็นชอบให้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของฝ่ายไทยเป็นข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในนามของกลุ่มสมาคมศาลรัฐธรรมนูญเอเชียและสถาบันที่มีสถานะเทียบเท่า ในลำดับต่อไป

2. การประชุมกลุ่มย่อยตามหัวข้อของการประชุมใหญ่ ประกอบด้วย

2.1 การประชุมหัวข้อที่ 1 เรื่อง “การแบ่งแยกอำนาจและความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันที่มีสถานะเทียบเท่า” โดย Mr Christoph Grabenwarter ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐออสเตรีย เป็นผู้กล่าวปาฐกถา โดยมี Mr Sandile Ngcobo ประธานศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ เป็นประธานในการประชุม ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป คือ แนวโน้มในปัจจุบันของโลกต่อการยอมรับการดำรงอยู่ของศาลรัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายในเชิงบวก ทั้งในด้านของบทบาทการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย บทบาทการให้ข้อเสนอแนะต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคม และบทบาทในการเสริมสร้างต่อการทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญที่จะเป็นหลักประกันของสร้างความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยห้าประการสำคัญ อันได้แก่ 1) ปัจจัยในด้านบรรทัดฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 2) ปัจจัยในด้านวัฒนธรรมทางรัฐธรรมนูญ 3) ปัจจัยในด้านการเผยแพร่ต่อสาธารณะ 4) ปัจจัยในด้านของการวินิจฉัยที่คุ้มครองสิทธิของปัจเจกบุคคล และ 5) ปัจจัยในด้านความร่วมมือของศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศ ทั้งนี้จากประสบการณ์และพัฒนาการของศาลรัฐธรรมนูญในโลกได้สะท้อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญยังคงเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อระบบกฎหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักการของนิติรัฐ

2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยแบ่งกลุ่มการประชุมออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญในสถานะของความเป็นสถาบัน” โดยมี Mr Gilmar Mendes ผู้พิพากษาศาลสูงสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล เป็นประธานการประชุม และ Mr Robert Dossou ประธานศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเบนิน เป็นผู้จัดทำรายงานการประชุม โดยมีข้อสรุปสำคัญของกลุ่ม คือ การยอมรับต่อหลักของความเป็นอิสระให้กับศาลรัฐธรรมนูญในฐานะของการเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่การคุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ซึ่งในสถานะเช่นนี้จึงต้องมีความเป็นอิสระในการกำหนดระเบียบข้อบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ มีความเป็นอิสระในด้านของงบประมาณ ความเป็นอิสระในการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ ความเป็นอิสระในเรื่องของวินัยและความประพฤติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วยตนเอง ความมีผลบังคับผูกพันของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการเผยแพร่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่อสาธารณะ โดยสมาชิกในกลุ่มได้เห็นพ้องต่อข้อคิดเห็นดังกล่าวจากการแลกเปลี่ยนในด้านทัศนคติและประสบการณ์ร่วมกันของที่ประชุมเชิงปฏิบัติการอันเป็นหลักการที่สำคัญต่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นสถาบันของศาลรัฐธรรมนูญในฐานะสถาบันที่ใช้อำนาจตุลาการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ

2.2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ความเป็นอิสระของตุลาการ” โดยมี Mr Ian Binnie ผู้พิพากษาศาลสูงสหพันธรัฐแคนาดา เป็นประธานการประชุม และ Mr Rui Moura Ramos ประธานศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐโปรตุเกส เป็นผู้จัดทำรายงานการประชุม โดยมีข้อสรุปที่สำคัญของกลุ่มต่อการสร้างความเป็นอิสระของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะมีหลักการที่สำคัญร่วมกัน คือ กระบวนการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐ การกำหนดคุณสมบัติในด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวาระของการดำรงตำแหน่งหรืออายุที่จะพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การแต่งตั้ง การย้ายหรือการถอดถอนจากตำแหน่งโดยมิได้รับความยินยอมจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ความเป็นอิสระหรือการไม่ถูกแทรกแซงในการวินิจฉัยคดี การกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสมต่อการทำหน้าที่และสอดคล้องกับสถานะทางสังคมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การกำหนดเอกสิทธิ์และความคุ้มครองของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำรงตำแหน่งอื่นใดหรือทำหน้าที่อื่นใดที่ขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เป็นข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมในแนวทางที่แต่ละประเทศได้เสริมสร้างต่อหลักของความเป็นอิสระของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละท่านในการทำหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีให้เป็นไปอย่างยุติธรรมและให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

2.2.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “กระบวนการพิจารณาของศาลในฐานะหลักประกันของความเป็นอิสระ” โดยมี ผู้แทนจากกลุ่มศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาค Ibero American เป็นประธานการประชุม และ Mr Mohammed Habchi ตุลาการรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐอัลจีเรีย เป็นผู้จัดทำรายงานการประชุม โดยมีข้อสรุปที่สำคัญของกลุ่ม คือ ศาลรัฐธรรมนูญแต่ละประเทศมีอำนาจในการกำหนดระเบียบข้อบังคับหรือมาตรการอื่นๆ สำหรับการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ อันเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อความเป็นอิสระของการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในด้านของกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในเรื่องของผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญต่อวัตถุแห่งคดีหรือประเด็นแห่งคดี การกำหนดมาตรการหรือข้อห้ามในการละเมิดหรือการแทรกแซงการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญการยอมรับต่อความเห็นแย้งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแนวทางเหล่านี้เป็นเครื่องสะท้อนถึงความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญในการตรา

ข้อกำหนดและระเบียบเพื่อรองรับต่อการทำหน้าที่วินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและการทำหน้าที่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละท่าน โดยสมาชิกในที่ประชุมได้ยอมรับต่อความสำคัญของการสร้างข้อกำหนดเหล่านี้ เพื่อมิให้มีการแทรกแซงการใช้อำนาจในการวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

2.3 การพิจารณาร่างธรรมนูญการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก โดยมี Mr Gianni Buquicchio ประธานคณะกรรมการสิทธิการเวนิซ เป็นประธานการประชุม และ Mr Schnutz Rudolf Dürr หัวหน้าแผนกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการสิทธิการเวนิซ นำเสนอ “ร่างธรรมนูญการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก” ซึ่งในที่ประชุมของกลุ่มได้ยอมรับหลักการและแนวคิดของการจัดทำธรรมนูญการก่อตั้งองค์การความร่วมมือของศาลรัฐธรรมนูญโลกเพื่อรองรับการสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในรูปแบบของความเป็นสถาบัน และได้เสนอให้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาและพิจารณาบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าว เพื่อนำสู่การพิจารณาขององค์การความร่วมมือของสมาชิกศาลรัฐธรรมนูญในภูมิภาคต่างๆ และนำไปสู่การรับรองธรรมนูญดังกล่าวในการประชุมใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลกในครั้งต่อไป

ซึ่งการประชุมดังกล่าวได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกแห่งศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่มีสถานะเทียบเท่า อันนำไปสู่การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างบรรดาสมาชิกในอนาคต ประกอบกับได้ส่งเสริมการพัฒนาการต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเคารพในหลักการของนิติรัฐและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อันถือเป็นบรรทัดฐานทางรัฐธรรมนูญ ที่เป็นหลักการสากลและเป็นที่ยอมรับในบรรดาสมาชิกทั้งหลายจากการประชุมในครั้งนี้

นอกจากนั้น ที่ประชุมใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลกยังได้เห็นชอบให้มีการศึกษาและจัดตั้งคณะทำงานเพื่อทบทวนการนำเสนอร่างธรรมนูญของความร่วมมือการจัดตั้งองค์การความร่วมมือของสมาชิกศาลรัฐธรรมนูญโลก รวมทั้งได้เห็นชอบให้ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลีเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก ในครั้งที่ 3 ต่อไป

*****